

MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra má v podsysteme národnostného školského vzdelávania Slovenskej republiky centrálnu postavenie. Tento vyučovací predmet má nezastupiteľnú funkciu pri rozvíjaní rozumovej a citovej výchovy, pri upevňovaní medziľudských vzťahov, prispieva k riešeniu istých spoločenských problémov. Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra umožňuje nadobudnúť také jazykové zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre efektívnu komunikáciu a získavanie poznatkov v iných vzdelávacích oblastiach.

Predmet maďarský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti *jazyk a komunikácia* je jedným z kľúčových všeobecno-vzdelávacích predmetov, ktorého obsahovú časť tvoria dve rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajúce zložky - jazyk a literatúra. V obsahu ale aj v cieľoch vyučovací predmet nadväzuje hlavne na vzdelávacie oblasti Človek a spoločnosť, Umenie a kultúra.

CIELE PREDMETU

Žiak

- nadobúda a rozvíja pozitívny vzťah k materinskému jazyku a pochopí jeho potenciálne zdroje pre svoje osobné a kultúrne bohatstvo,
- si uvedomuje kultúrnu a jazykovú pestrosť v rámci Európy a sveta a v rámci jednotlivých sociálnych prostredí,
- dospieva k chápaniu odlišností v multikultúrnom prostredí, k tolerancii prostredníctvom významu jazyka pre národnú kultúru,
- si upevňuje komunikačné spôsobilosti – písať, počúvať, hovoriť,
- si zdokonaľuje čitateľskú gramotnosť, a to tak ako pri vecnom, tak aj umeleckom texte.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiaci dosiahnu uvedený výkon po absolvovaní daného učebného odboru.

Výkonový štandard	Tematický celok	Obsahový štandard - pojmy (Odporúčame zaviesť v 1. ročníku.)
Žiaci <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia sformulovať vlastnými slovami úlohu materinského jazyka z pohľadu rozvoja osobnosti a života jednotlivca.	Jazyk a reč	<ul style="list-style-type: none"> • reč a jazyk • materinský jazyk • národný jazyk • štátny jazyk • úradný jazyk • jazyky národnostných menšín • cudzie jazyky

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • s pomocou učiteľa dodržiavajú v komunikačných situáciách zásady spoločenskej komunikácie a vedia spoločensky vhodne vyjadriť svoje stanovisko k obsahu komunikácie, • vedia zoštylizovať myšlienky a informácie s určitým cieľom pre dané publikum a v súlade s komunikačnou situáciou, • vedia pri ústnom prejave primerane využívať mimojazykové prostriedky. 	<p>Komunikácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • informácia a komunikácia • komunikačná situácia • nadviazanie kontaktu • dialóg • diskusia • gestikulácia, mimika, reč tela
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia posúdiť text z formálneho a obsahového hľadiska, • vedia rozlíšiť vecný a umelecký text, • vedia s pomocou učiteľa jednoducho 	<p>Text</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vecný a umelecký text • list - jeho druhy a formy • životopis jeho druhy • žiadosť • pozvánka • potvrdenie • splnomocnenie • zápisnica

<p>sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia tvoriť rôzne druhy textov vymenovaných v obsahovom štandarde, • vedia používať textový editor. 		<ul style="list-style-type: none"> • predtlač: prihláška, objednávka, dotazník • textový editor
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia charakterizovať rozdiely medzi aktívnou a pasívnou slovnou zásobou, • poznajú niekoľko spôsobov rozširovania slovnej zásoby maďarského jazyka, • dodržiavajú jazykové a komunikačné normy pri rôznych prejavoch. 	<p>Slovná zásoba</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovná zásoba jazyka • individuálna slovná zásoba • spisovný jazyk (štandardná podoba jazyka) a nárečia • aktívna a pasívna slovná zásoba • rozširovanie slovnej zásoby • jazykové normy

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia určiť v danej vete slovné druhy a ich gramatické kategórie, • vedia s pomocou učiteľa aplikovať v ústnom aj písomnom prejave nadobudnuté vedomosti z morfológie a pravopisu. 	<p>Slovné druhy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovesné gramatické kategórie • menné gramatické kategórie • pravopis slovných druhov
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, 	<p>Maďarská literatúra v stredoveku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vznik stredovekej maďarskej literatúry • kroniky • povesti • legendy • prvé písomné pamiatky maďarskej stredovekej literatúry - Pohrebná reč

<ul style="list-style-type: none"> • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi. 		
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi. 	<p>Renesancia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • humanizmus • poviedka • lyrika • vybraný autor zo svetovej literatúry a jeho dielo (Boccaccio - vybraná poviedka) • B. Balassi: Egy katonaének

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Maďarská baroková literatúra</p>	<ul style="list-style-type: none"> • barokový epos • M. Zrínyi: Szigeti veszedelem
---	--	---

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Osvietenstvo a klasicizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cestopisný román • J. Batsányi: A franciaországai változásokra • M. Csokonai Vitéz – ukážky z jeho diela
--	--	--

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia vymenovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru. • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať pasáž z textu divadelnej hry, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia sami alebo v spolupráci so spolužiakmi analyzovať prečítaný úryvok, zaradiť ho do príbehu hry, s ktorým žiakov oboznámil učiteľ. 	<p>Vývin maďarskej dramatickej tvorby</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dráma • hlavné postavy • štruktúra drámy • J. Katona: Bánk bán
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, 	<p>Romantizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • román • M. Jókai: Az arany ember • S. Petőfi - výber z jeho diela

<ul style="list-style-type: none"> • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.		
--	--	--

Výkonový štandard	Tematický celok	Obsahový štandard – pojmy (Odporúčame zaviesť v 2. ročníku.)
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať definície štandardizovaných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave, • vedia tvoriť jednoduché vety, • vedia tvoriť jednoduché súvetia, • vedia s pomocou učiteľa uskutočniť revíziu vetnej skladby a interpunkcie vo svojom texte a opraviť chyby. 	<p>Syntax</p>	<ul style="list-style-type: none"> • druhy viet podľa štruktúry • jednoduché vety • jednoduché súvetia • druhy viet podľa obsahu • interpunkčné znamienka vo vete
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia s pomocou učiteľa vytvoriť ucelený text na základe stanoveného slohového útvaru/ žánru, resp. témy, • vedia s pomocou učiteľa vytvoriť osnovu a koncept svojho textu, 	<p>Štylistika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opis: obrázku, pracovného postupu (v spojení s vyučovacím obsahom odborných predmetov) • osnova • koncept • kľúčové slová

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi. 	<p>Realizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realistický román • balada • J. Arany - výber z jeho diela • K. Mikszáth - výber z jeho diela • I. Madách: Az ember tragédiája
<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • poznajú podmienky vzniku moderného umenia na začiatku 20. storočia, 	<p>Maďarská literatúra na začiatku 20. storočia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • časopis Nyugat, generácia okolo časopisu Nyugat • symbolizmus • výber z diel prvej generácie autorov časopisu Nyugat

<ul style="list-style-type: none"> • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.		
---	--	--

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia reprodukovať charakteristické znaky umeleckého obdobia či smeru, • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku, • dokážu prerozprávať obsah prečítaného úryvku, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.	<p>Maďarská literatúra v medzivojnovom období</p>	<ul style="list-style-type: none"> • avantgarda • A. József - výber z jeho diela • Zs. Móricz - ukážky z jeho diela
---	--	--

<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia prezentovať vybrané osobnosti a literárne diela danej vývinovej etapy a stručne charakterizovať ich prínos do umeleckej literatúry, • vedia nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi, • vedia po primeranej príprave nahlas a plynulo prečítať úryvky z preberaných diel, • dokážu predostrieť v triede pochopenie prečítaného úryvku.	<p>Maďarská literatúra v druhej polovici 20. storočia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • maďarská literatúra po roku 1945 • I. Örkény: Egyperces novellák (výber) • I. Kertész: Sorstalanság (úryvky) • výber z diel maďarskej literatúry na Slovensku
--	--	---